Deák Ferenc István

Ajánló

Foucault, Michel: A bolondság története a klasszicizmus korában. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 2004. 770 oldal. 3895 Ft. (Kísértések sorozat)

Felmerülhet a kérdés: a neves francia szerző e műve mért szerepel az „Ajánló"-ban. Mezey Barna szavait felhasználva válaszolhatunk: Az elmebaj még a 18. században is csak erősen vitatottan volt orvosi kérdés. A téboly a büntettel és a rendzavarással azonosult a társadalom szemében az idő tájt. A klasszicizmus kora így a „bolondságot" a rendészet hatáskörébe sorolta, ebből következően a nehezen kezelhető csoportok elkülönítése azonos szervezési megoldásokkal és technikákkal történt a fenyítőházakban és a közkórházakban. Csak a 19. században váltak szét a különböző – korábban feltűnő hasonlatosságot mutató – kezelési formák.

A francia filozófusnak az elmebetegség 17. és 18. századi történetének elemzése adott alkalmat arra, hogy a korabeli rendészeti és igazságszolgáltató rendszerek újítását, az elzárást vizsgálhassa. Jelen kötet, amely 1972-ben jelent meg Párizsban, Foucault e tárgykörben írott másik nagy műve előfutárának tekinthető. Az a könyv a „börtön születéséről" szólt, a rendszerváltás környékén jelent meg magyarul (Felügyelet és büntetés. A börtön története. Gondolat Kiadó, 1990.), s mondhatni: élénk szellemi visszhangot keltett a hazai szakemberek körében.

Foucault jelen műve ugyan a „bolondság" klasszicizmus kori történetét dolgozza fel, de az „elzárás világának" közös mivoltából következően számos börtöntörténeti adalékot, érdekességet tartalmaz.

Gaál Irén – Máziné Szepesi Erzsébet: Büntetés-végrehajtási jog. Jogi szakvizsga kézikönyvek. Novissima Kiadó, Budapest, 2005. 306 oldal. 3300 Ft.

Örvendetes tény, hogy a büntetés-végrehajtási jogot már két, kifejezetten a vizsgára felkészítő kézikönyvből tanulmányozhatják a jogi szakvizsgát letenni szándékozó jogászok. (Mint ismeretes: Vókó György munkája 2002-ben jelent meg a Dialóg Campus Kiadó gondozásában.)

Jelen kiadvány legfőbb sajátossága, hogy a büntetés-végrehajtási jog kérdéseit az Igazságügyi Minisztérium által kiadott szakvizsgakérdések szerint tárgyalja.

A kötet első, nagyobbik fele – amelynek szerzője Gaál Irén – a büntetés-végrehajtással kapcsolatos jogszabályokat tekinti át, a jogi szöveg magyarázatát adja, illetve a gyakorlati alkalmazásuk tapasztalatait is közli. A huszonhét fejezetbe rendezett anyag a büntetés-végrehajtási tevékenység teljes jogi hátterét megvilágítja, olyan részterületekre is kitér, mint például a biztonsági elkülönítés, a biztonsági csoportok, személymotozás, biztonsági ellenőrzés.

A könyv második része – a szerző: Máziné Szepesi Erzsébet – a szabálysértési tételekkel foglalkozik tíz fejezetben: a szabálysértés miatt alkalmazható jogkövetkezmé-

nyektől kezdve az ügyészi törvényességi felügyeleten, illetve a perújításon keresztül a helyszíni bírságolásig. A kötet a felhasznált jogszabályok felsorolásával zárul.

A jól szerkesztett, a célszerűségre törekvő kiadvány – amelynek lektora Müller Anikó volt – jól szolgálja a vizsgára felkészítést, és szakmai kérdésekben is kézikönyvként használható.

Globalizáció és kriminálpolitika. Emlékkönyv Pusztai László tiszteletére halála tizedik évfordulóján. Szerkesztette Irk Ferenc. OKRI, Budapest, 2006. 79 oldal. Ár nélkül.

A kötet Pusztai László, az Országos Kriminológiai és Kriminalisztikai Intézet volt igazgatója halálának 10. évfordulója alkalmából 2006. január 19-én rendezett emlékülés anyagát teszi közzé. A könyvben először Györgyi Kálmánnak az emlékülésen elhangzott megnyitó beszédét olvashatjuk. A személyes hangú írás méltó módon foglalja össze Pusztai László tudományos munkásságát. Sipos Béla tanulmányában azt igazolja, hogy Pusztai László megállapításai a gazdasági ciklusok és a bűnözés kapcsolatáról 18 elteltével is helyesnek bizonyultak. (Pusztai László 1987-ben, a magyar szakirodalomban elsőként vetette fel azt a problémát, hogy a bűnözésben is vannak ciklusok a gazdasági élethez hasonlóan.) Irk Ferenc tanulmánya a társadalmi-gazdasági változások és a bűnözés összefüggéseit tárgyalja. A szerző szerint a XX. század második felétől az osztálytársadalmak helyébe fokozatosan „rizikótársadalmak" lépnek. A büntetőjoggal és a kriminálpolitikával foglalkozó elméleti és gyakorlati szakembereknek az új kihívásokra új eszközökkel és módszerekkel kell válaszolniuk. Erdei Árpád dolgozata az Alkotmánybíróságnak a büntetőeljárási jogot érintő tevékenységét állítja középpontba. Katona Géza tanulmánya a kriminalisztika magyarországi helyzetét elemzi a büntetőeljárási törvény reformja kapcsán. A szerző szerint a kriminalisztikai eszközök büntetőeljárásbeli alkalmazása nem kielégítő, a nyomozó hatóságok rendelkezésére álló, a bűnüldözést támogató tárgyi és személyi feltételek romlottak, s ezen a helyzeten az eljárási reform sem segített.

A karcsú kiadvány egyrészt méltó emléket állít Pusztai László tudományos munkásságának, másrészt jól foglalja össze azokat a problémákat, kihívásokat, amelyekkel a globalizálódó Magyarország kriminálpolitikusainak szembe kell nézniük.

Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan. Bevezetés a társadalmi jelenségek kutatásába. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. 371 oldal. 4280 Ft. (Osiris tankönyvek sorozat)

A szociológus szerzőpáros bevezető jellegű, olvasmányos tankönyve a társadalomtudományi kutatás teljes menetét mutatja be a főiskolai és egyetemi hallgatók, valamint a tudományos megismerés iránt érdeklődő laikusok számára.

A kötet mind a kvantitatív (mennyiségi), mind a kvalitatív (minőségi) adatgyűjtési eljárásokat ismerteti, így a megfigyelést, az interjút, a fókuszcsoportot, a kísérletet, a szociometria és a kérdőív technikáját is részletesen tárgyalja. Ezen túlmenően etikai és jogi kérdésekre is kitér, továbbá a felmérés szervezéséhez szükséges tudnivalókat, az adatfeldolgozást és a kutatási beszámoló elkészítését, marketingjét is bemutatja.

A szerzők külön hangsúlyt fektettek arra, hogy a könyv tematikája lehetőleg egy nagyobb lélegzetű kutatás megszervezésén, végrehajtásán és az adatok elemzésén haladjon végig. A kiadvány kihasználja az Internet adta lehetőségeket, s számos további információt nyújt. Minden fejezet végén talál az olvasó ajánlott szakirodalmat, valamint az egyes témákat érintő szépirodalmi hivatkozásokat és filmajánlásokat.

A könyv nem szentel lényeges terjedelmet annak a kérdésnek, hogy melyek a tudományos megismerés kritériumai, határai – viszont a közérthetőségre törekedve bemutatja a társadalom tudományos megismerésének néhány, gyakrabban alkalmazott módszerét.

Magyar büntetőjog – Különös rész. 2. kötet. Szerkesztők: Horváth Tibor, Lévay Miklós. Complex Kiadó, Budapest, 2006. 455 oldal. 4515 Ft.

A kötet a Miskolci Egyetem Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszékének munkatársai által írt különös részi tankönyv második része.

A könyv a Btk. XV-XVIII. fejezetét, vagyis az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni, a közrend elleni, a gazdasági és a vagyon elleni bűncselekményekkel kapcsolatos ismereteket öleli fel.

A joganyag feldolgozása, az egyes tényállások tárgyalásának logikai rendje azonos a tankönyv első részében követett móddal. Tehát a kiadvány az egyetemi oktatás követelményeinek megfelelően feldolgozza a bírói gyakorlat legjelentősebb döntéseit, követi a magyar szakirodalomban kialakult elméleti felfogást és módszert. Az egyes bűncselekményi törvényi tényállásokat a büntetőjog általános részében elfogadott elméleti tételek alapján tárgyalja, figyelembe véve az oktatás didaktikai és a joggyakorlat jogértelmezési követelményeit. A joganyag feldolgozása során a szerzők – Csemáné Váradi Erika, Görgényi Ilona, Gula József, Lévay Miklós és Sántha Ferenc – támaszkodtak a több mint száz éves magyar büntetőjogi tankönyv-irodalom időtálló eredményeire. Egyaránt merítettek a múlt századforduló klasszikus tankönyveiből, a kortárs szakirodalomból és saját kutatómunkájuk eredményeiből.

A tankönyv elsősorban az egyetemi jogi felsőoktatásban résztvevők oktatására szolgál, de emellett a gyakorlatban dolgozó, szakterületük elméleti anyagával lépést tartani kívánó jogászok is haszonnal forgathatják.

PhD tanulmányok 4. Tanulmányok Finszter Géza 60. születésnapjára. Szerkesztette: Korinek László. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Doktori Iskolája, Pécs. 2005. 331 oldal. Ár nélkül.

Korinek László köszöntőjét követően a könyv huszonnégy szerző tanulmányát teszi közzé – a szerzők nevének ábécé-sorrendjében. Ebből a rendkívüli tartalmi gazdagságból – hely hiányában – csak néhány, szám szerint hat témát volt módunk kiragadni.

Kerezsi Klára – a „Biztonság és bűnözés Európában" címet viselő – nagy ívű tanulmányában az európai börtönnépesség alakulásának is jelentős helyet szentel. Korinek László tanulmánya a fiatalkori erőszakos bűnözést a látens bűnözési vizsgálatok segítségével elemzi. Sövényházy Edit dolgozata az élménypedagógia alkalmazásának lehe-

tőségeit mutatja be a bűnmegelőzésben. Szabó Krisztina a roma kisebbség és a rendőrség viszonyával kapcsolatos gondolatait osztja meg az olvasókkal. Tremmel Flórián a kriminalisztika problémakörét választotta tanulmánya témájául. Vida András dolgozata az Európai Unió keretein belül létező bűnözés és bűnüldözés viszonyát tárgyalja.

A szép kiállítású jubileumi kiadvány méltó módon tiszteleg Finszter Géza, a magyar rendészettudomány meghatározó szaktekintélye előtt, akinek személyével kapcsolatosan Korinek László köszöntőjének egy gondolatát idézzük: „... emberi és kutatói habitusára leginkább jellemző, hogy tudományos meggyőződéséért – nemegyszer egzisztenciális kockázatot vállalva és méltatlan hátrányokat elviselve – mindig következetesen kiállt olyan időkben és helyeken, ahol a tudóstársak többsége fölöttébb megalkuvó magatartást tanúsított. Az idő és a tudományos közvélekedés aztán rendre őt igazolta, így a magyar rendészettudomány sokat köszönhet az ő karakteres személyiségének."

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)